

Gemeenteraad Baarn
Postbus 1003
3740 BA Baarn

De Bilt, 18 november 2021
L5353/21/NB

Onderwerp: Zienswijze ontwerpbestemmingsplan Landgoed Paleis Soestdijk

Geachte raad,

Met belangstelling hebben wij kennis genomen van het ontwerpbestemmingsplan Landgoed Paleis Soestdijk, kenmerk NL.IMRO.0308.BP0088-OW01. Utrechts Landschap en Natuurmonumenten maken graag van de gelegenheid gebruik om een zienswijze over het ontwerpbestemmingsplan te geven. Hieronder volgt een samenvatting van onze zienswijze, waarna we deze verder uitwerken.

Het gehele plangebied ligt in het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Het plan leidt tot de grootste aantasting van het NNN binnen de provincie. Dit wordt veroorzaakt door woningen, reguliere paleis(bos)bezoekers, evenementen en hun bezoekers, hotelgasten, de verkeersaantrekkende werking van het complex, etc.

Het NNN speelt een belangrijke rol bij behoud van biodiversiteit en verbinding van natuurgebieden. Het NNN in Utrecht is nog lang niet gereed en onvoldoende robuust. Nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen of verstoringsbronnen in het NNN zullen het bestaande NNN aantasten en om die reden vinden wij het voorgenomen besluit zeer ongewenst. Wij roepen u op de plannen fors te decimeren, zodat de natuur in het gebied veel minder verstoord wordt en natuurwaarden behouden blijven.

Wij constateren grote wijzigingen ten opzichte van de oorspronkelijke plannen en er wordt afbreuk gedaan aan de voorwaarde in de verkoopprocedure dat flora en fauna voorrang moeten krijgen in de ontwikkeling. Dit lichten we in deze zienswijze nader toe.

Verder zijn wij van mening dat het besluit niet kan worden vastgesteld omdat het o.a. in strijd is met:

- De Wet ruimtelijke ordening, omdat er door de forse natuuraantasting geen sprake is van goede ruimtelijke ordening;
- De Wet milieubeheer, omdat niet de juiste m.e.r.-procedure is gevolgd;
- De Wet natuurbescherming, omdat effecten op Natura 2000-gebieden niet zijn uitgesloten;
- De Wet natuurbescherming, omdat effecten op beschermde soorten niet zijn uitgesloten;
- De Interim Omgevingsverordening (IOV), vanwege forse aantasting van het NNN waar geen natuurmeerwaarde tegenover staat;

- De motie van de gemeenteraad van 17 april 2019, omdat buiten de footprint van het Marechaussee-terrein wordt gebouwd;
- Het Besluit ruimtelijke ordening, vanwege het feit dat geen zekerheid bestaat over de uitvoerbaarheid van de plannen;
- De Algemene wet bestuursrecht, omdat niet alle beschikbare feiten bij de besluitvorming zijn betrokken.

Dit wordt hierna verder toegelicht.

1. Goede ruimtelijke ordening

Artikel 3.1 van de Wet ruimtelijke ordening (Wro) verplicht de raad ertoe toe om zorg te dragen voor goede ruimtelijke ordening. Zij moet zorgen voor een aanvaardbaar woon- en leefklimaat. Dat houdt in dat goed afgewogen moet worden of een ontwikkeling noodzakelijk is, of het noodzakelijk is op de beoogde locatie, en of een ontwikkeling passend is op de locatie. Zeker wanneer bijzondere waarden aan het gebied zijn toegekend, dient onderzocht te worden of deze waarden voldoende beschermd worden en of aantasting daarvan kan worden voorkomen of beperkt door een andere locatiekeuze of mitigatie.

Het plangebied Landgoed Paleis Soestdijk ligt vrijwel geheel in het NNN. Het NNN heeft als primair doel natuurbescherming, het in stand houden en versterken van een robuust netwerk van natuurgebieden en het behouden en versterken van de biodiversiteit (zie artikel 6.1 IOV). Bij goede ruimtelijke ordening moet beoordeeld worden of nieuwe bestemmingen en gebruik, bestaande bestemmingen en gebruik niet belemmeren. Net zoals bijvoorbeeld een nieuwe woonwijk bestaande bedrijven niet mogen belemmeren in hun bedrijfsvoering, mag ook de natuur niet worden belemmerd door ruimtelijke ontwikkelingen. Dat laatste is hier wel het geval: de natuur wordt fors aangetast door o.a. bewoners van de nieuwe 98 woningen, hun huisdieren, de duizenden paleis(bos)- en evenementenbezoekers per jaar, licht en geluidseffecten en de verkeersaantrekkende werking. Het plan is te grootschalig op deze locatie, vanwege de aanwezige kwetsbare natuur. Hierdoor is er geen sprake van goede ruimtelijke ordening en het plan is in strijd met artikel 3.1 van de Wro. Wij roepen u op de plannen fors te decimeren.

2. M.e.r.

In de toelichting op het bestemmingsplan en bijlage 22 (aankomstnotitie) wordt beschreven dat voor het plan kan worden volstaan met een vormvrije m.e.r.-beoordeling. Dit is echter niet correct. Het plan is MER-plichtig vanwege foutief stikstofonderzoek en m.e.r.-beoordelingsplichtig vanwege het hotelcomplex dat wordt gerealiseerd. Ook is de conclusie uit de vormvrije m.e.r.-beoordeling foutief. Wij lichten dit hieronder toe.

MER-plicht

Omdat het stikstofonderzoek ontoereikend en foutief is, kunnen op basis daarvan effecten op Natura 2000-gebieden niet worden uitgesloten. Waarom het stikstofonderzoek ontoereikend en foutief is, is toegelicht bij het onderwerp 'Stikstof en Natura 2000-gebieden'. Omdat effecten op Natura 2000-gebieden niet kunnen worden uitgesloten, moet op grond van artikel 2.8 lid 1 Wet natuurbescherming een Passende Beoordeling worden opgesteld. Daardoor moet op grond van artikel 7.2a Wet milieubeheer een MER worden opgesteld.

M.e.r.-beoordelingsplicht

In het plan is niet beschreven of de plannen vallen onder categorie D.10 van het Besluit m.e.r.. Wij zijn van mening dat het initiatief onder deze categorie valt, waardoor het plan m.e.r.-beoordelingsplichtig wordt.

Het initiatief betreft immers een hotelcomplex. Dat het hier gaat om meer dan alleen een hotel met 120 kamers staat buiten kijf: Veelvuldig wordt in de plannen gerefereerd aan een 'integrale herbestemming' en het 'Made by Holland-concept' waarvan het hotel onderdeel uitmaakt en waarbij behoefte is aan het hotel. Het is dus duidelijk dat het Made by Holland-concept niet zonder het hotel kan, en het hotel niet zonder de rest van de voorzieningen op het Landgoed. Beide versterken elkaar: bezoekers van evenementen, exposities of congressen zullen overnachten in het hotel. En hotelgasten zullen tevens een bezoek brengen aan het paleis. Het hotel kent veel bijbehorende voorzieningen: brasserie, restaurant, horeca, kantoren, detailhandel, landgoedwinkel, toeristisch informatiepunt en uiteraard het paleis en het paleisbos.

Vanwege de grootte van het plangebied overschrijdt het hotelcomplex de drempelwaarden zoals genoemd in kolom 2 van het Besluit m.e.r., vanwege de ligging in het Natuurnetwerk Nederland. Het NNN is 'gevoelig gebied', zoals bedoeld in het Besluit m.e.r.. Het initiatief is dus m.e.r.-beoordelingsplichtig. Die plicht leidt tot de noodzaak eerst te onderzoeken of het opstellen van een MER noodzakelijk is. Nu dit niet op de juiste manier is gebeurd, is het plan in strijd met de Wet en de algemene beginselen van behoorlijk bestuur.

Vervolgens zijn wij van mening dat bij een m.e.r.-beoordelingsplicht geconcludeerd moet worden dat belangrijke effecten op de natuur niet zijn uit te sluiten. Het plangebied wijzigt immers fors: van een tientallen jaren lang rustig en vrijwel onverstord bosgebied naar een gebied dat wordt opengesteld, waar grote aantallen bezoekers zullen komen, waar (grote) evenementen plaatsvinden, waar 98 woningen gerealiseerd worden, etc. Verkeer, licht, geluid, vuurwerk, honden, huisdieren zullen de rust in het gebied doen verdwijnen. Los van welke compensatiemaatregelen dan ook: belangrijke nadelige gevolgen op de natuur kunnen niet worden uitgesloten. En daarmee moet geconcludeerd worden dat het plan MER-plichtig is.

Vormvrije m.e.r.-beoordeling

Zoals in de vorige alinea beschreven, zijn wij van mening dat belangrijke nadelige effecten op de natuur ontstaan. Wij onderschrijven de vormvrije m.e.r.-beoordeling niet, waarin wordt geconcludeerd dat geen volledige m.e.r.-procedure hoeft te worden doorlopen. Vanwege de belangrijke nadelige gevolgen voor de natuur is dit wel het geval, en nu dat niet is gebeurd, is er sprake van een procedurefout.

Daarnaast bevat de vormvrije m.e.r.-beoordeling een ernstige fout. Op bladzijde 12 onder 'ad B' is beschreven dat er in de omgeving van het projectgebied geen grootschalige ontwikkelingen bekend zijn die kunnen leiden tot een stapeling van effecten. Er zijn echter diverse ontwikkelingen die hadden moeten worden beschouwd in de vormvrije m.e.r.-beoordeling, waaronder:

- Ontwikkeling van het theehuis op Landgoed Pijnenburg, aan de zuidwestzijde van Landgoed Paleis Soestdijk. Ook door deze ontwikkeling wordt het NNN aangetast: o.a. neemt de versterking van het gebied toe en de robuustheid van het NNN neemt af;
- Ontwikkeling van hondenuitlaatservices op Landgoed Pijnenburg: verstoring van het NNN en afname oppervlak NNN;
- Ontwikkeling van de snelfietsroute Amersfoort-Hilversum langs het Landgoed Paleis Soestdijk. Ook door deze ontwikkeling neemt de versterking van het NNN toe en het oppervlak neemt af;
- Woningbouw aan de zuidzijde van de Landgoed Paleis Soestdijk in de gemeente Soest: De ontwikkeling vindt weliswaar niet plaats in het NNN, maar zal met meer bezoeken van bewoners en huisdieren aan Landgoed Paleis Soestdijk tot meer verstoring van het NNN leiden;
- Toegenomen recreatiedruk in de bossen bij en rondom Lage Vuursche: meer recreanten (wandelaars, fietsers, mountainbikers, ruiters, hondenbezitters) leiden tot meer verstoring van het NNN.

Dit betreft geen limitatieve opsomming. Deze ontwikkelingen tezamen met de plannen voor Landgoed Paleis Soestdijk leiden tot een stapeling van milieueffecten, namelijk een zeer forse

aantasting van het NNN. Er zullen in het gebied 'De Laagte van Pijnenburg' nauwelijks rustige plekken zijn waar de natuur ongestoord blijft. Met iedere ontwikkeling zal de verstoring meer dan lineair toenemen. Wij zijn van mening dat ook cumulatie van ontwikkelingen leidt tot de conclusie dat belangrijke nadelige gevolgen voor de natuur niet kunnen worden uitgesloten, en dientengevolge een volledige m.e.r.-procedure had moeten worden doorlopen.

3. Stikstof en Natura 2000-gebieden

De effecten op Natura 2000-gebieden zijn niet volledig uit te sluiten. Er zijn weliswaar allerlei berekeningen uitgevoerd (op 9 juni 2021) om aan te tonen dat de stikstofemissie als gevolg van de plannen van Paleis Soestdijk, geen effecten zouden hebben, maar die berekeningen zijn niet toereikend en niet correct. Daarnaast zijn AERIUS-berekeningen niet aangeleverd als zelfstandige pdf's, waardoor deze niet kunnen worden geïmporteerd in het rekenprogramma en deze zijn dus niet goed toetsbaar voor derden.

Stikstofberekening niet toereikend

Op 20 januari 2021 heeft (vanwege het feit dat de verplichte rekentool AERIUS Calculator stikstofeffecten als gevolg van verkeer slechts berekent tot 5 km afstand) de Raad van State bepaald¹ dat bij gebruik van de rekentool niet zonder nadere onderbouwing kan worden geconcludeerd dat stikstof geen rol speelt. In de uitgevoerde berekeningen en toelichting van het stikstofdepositieonderzoek is de stikstofdepositie als gevolg van de verkeersaantrekkende werking van het bestemmingsplan, slechts berekend tot 5 km afstand. De invloed van dat verkeer op de hoeveelheid stikstof die neerkomt in natuurgebieden is door deze afkap buiten beschouwing gebleven. Daardoor kunnen negatieve effecten op Natura 2000-gebieden niet met zekerheid worden uitgesloten. Daardoor had op grond van artikel 2.7 lid 1 jo. 2.8 lid 1 Wnb een Passende Beoordeling voor het plan moeten zijn uitgevoerd. Er is geen zekerheid verkregen dat het plan de natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden niet zal aantasten. Deze zekerheid is noodzakelijk op grond van Europees recht en artikel 2.8 lid 3 Wnb. Het plan is in strijd met de Wet en mag niet worden vastgesteld.

Stikstofberekeningen niet correct

De uitgevoerde stikstofberekeningen vertonen diverse fouten en onduidelijkheden. De berekeningen zijn daardoor niet navolgbaar. Bovendien bestaat de kans dat effecten groter zijn dan berekend.

- Allereerst is het noodzakelijk een uitgebreide toelichting toe te voegen van de aantallen verkeersbewegingen of aantallen voertuigen die zijn gehanteerd. Het is onvoldoende hiervoor slechts te verwijzen naar bijlage 5 van het stikstofrapport (cijfers afkomstig van een Excel-document van Goudappel). Er moet minimaal een verklaring gegeven worden voor de totstandkoming van deze cijfers, gerelateerd aan de woningen, evenementenbezoekers, paleisbezoekers, etc.;
- Vervolgens is het gebruikte rekenjaar niet correct, ontbreken filepercentages, is de rijroute niet correct en hebben wij ernstige twijfels over de volledigheid van de gemodelleerde stikstofbronnen. Zonder volledig te willen zijn noemen wij hier in ieder geval de ontbrekende verwarmingsbronnen van paleis, hotel en bijgebouwen. Het lijkt niet aannemelijk dat alle bestaande gebouwen gasloos worden verwarmd. Alleen in paragraaf 5.3.2.1 van de Toelichting op het bestemmingsplan is de ambitie beschreven om het gehele paleis energieneutraal te maken. Stikstoftoetsing kan echter niet worden opgehangen aan een ambitie, maar moet uitgaan van maximale worst case planinvulling.

¹ Zie uitspraak 201702813/1

Wij verwachten een heldere en complete toelichting op alle gemodelleerde bronnen en de daarbij gehanteerde uitgangspunten. Deze uitgangspunten moeten overeenkomen met de uitgangspunten die in het bestemmingsplan en bijbehorende onderzoeken (lucht, geluid, mobiliteit, etc) gehanteerd zijn. Indien in de verschillende onderzoeken andere parameters worden gehanteerd moet hier expliciet op worden ingegaan.

Omdat de berekeningen onduidelijk en onvolledig zijn, is er onvoldoende duidelijkheid of overtreding van de Wet natuurbescherming wordt voorkomen. Het besluit kan om die reden niet worden vastgesteld.

4. Soortenbescherming

Soortenonderzoek

Uit bijlage 8 Soortenonderzoek blijkt dat er geen vlakdekkend veldonderzoek is verricht naar voorkomende flora en fauna. In 2011 en 2012 is door Van den Bijtel onderzoek gedaan in het gebied direct rondom het Paleis, in 2013 is dit onderzoek uitgebreid naar de rest van het landgoed. In 2018 en 2019 is door Aveco De Bondt een actualiserend onderzoek verricht in een deel van het plangebied, namelijk de oostelijke zijde (Paleistuin, Alexanderkwartier en Parade). Het Paleisbos is destijds niet onderzocht (zie figuur 23 van bijlage 8). Voor algemene soorten geldt een verjaringstermijn van onderzoeksdata van 5 jaar voor immobiele soorten (flora) en 3 jaar voor mobiele soorten (fauna). Dat betekent dat voor de fauna in 2021 de gegevens nog actueel zijn voor het onderzochte plangebied, maar zijn verouderd op het moment van besluit over vaststelling van het ontwerpbestemmingsplan en verdere procedures.

Het Paleisbos is alleen door Van den Bijtel onderzocht in 2013. Dat is 8 jaar geleden, deze gegevens zijn verouderd en dienen te worden geactualiseerd voordat het bestemmingsplan vastgesteld kan worden. Ook in het paleisbos komen immers zwaar beschermde soorten voor, zoals blijkt uit het onderzoek van Van den Bijtel in 2013 en 2014.

Verstoring Alexanderkwartier

Het rapport stelt dat “Het Marechaussee-terrein werd intensief gebruikt en in de bossen rondom werd en wordt druk gerecreëerd door wandelaars, fietsers en ruiters. De nestlocaties van boomvalk en sperwer liggen beiden vrij dicht langs bestaande wegen en paden en de menselijke activiteit heeft de vogels blijkbaar niet doen besluiten om te vertrekken. Vooral nog zijn er daarom geen redenen om aan te nemen dat de ontwikkeling van de nieuwbouwlocatie zal leiden tot het verstoren van deze nesten en het verdwijnen van deze broedparen. Zeker niet na het nemen van genoemde mitigerende maatregelen.”. Wij delen deze conclusie niet. De situatie verandert wel degelijk, het effect van verstoring op de omgeving wordt hier (en op meerdere plekken in het rapport) onderschat. Het verschil is dat er straks 98 appartementen zijn, waar mensen honden gaan uitlaten, gaan wandelen en overdag en 's avonds geluid en licht verspreiden. Dat was op het Marechaussee-terrein niet of veel minder het geval. Wij vinden dit een onderschatting van de effecten, dit dient te worden hersteld in de ecologische effectbeschrijving.

Vleermuizen

Er zijn geen kraamverblijfplaatsen en geen belangrijke vliegroutes van de kleine dwergvleermuis aangetroffen. Dat is opvallend, omdat er wel 14 zomerverblijfplaatsen en 14 balts- en paarverblijfplaatsen zijn vastgesteld. Het ligt voor de hand dat er dan ook kraamlocaties zijn en vliegroutes.

Bij meerdere soorten vleermuizen wordt gemeld dat er waarschijnlijk wel winterverblijfplaatsen aanwezig zijn, maar dat deze niet zijn vastgesteld. De vleermuizen overwinteren veelal in gebouwen. Het is belangrijk om de aanwezigheid van winterverblijfplaatsen voorafgaand aan werkzaamheden

met zekerheid te bepalen. Dit is van belang om vooraf zekerheid te krijgen over de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan.

Das

Het is zeker dat de das voorkomt in het plangebied met meerdere burchten. Gesteld wordt dat de graslanden echter geen primair voedselgebied zijn, omdat een das een opportunist is die grote afstanden kan afleggen en ook elders kan gaan foerageren. Die uitleg delen wij niet. Omdat een das jaarrond moet eten, is het belangrijk dat er een verscheidenheid aan voedselgebieden beschikbaar is. Bijvoorbeeld een wat vochtiger grasland, als in de zomer het bos droger is en daardoor geen voedsel meer biedt. Ook al gebruikt de das het grasland een korte periode, het is in die periode wel essentieel voor de geschiktheid van het leefgebied.

Cumulatieve effecten onvoldoende beschreven

In dit hoofdstuk (bijlage 8 soortenonderzoek) worden de eerder genoemde effecten slechts herhaald. En wordt opnieuw geconcludeerd dat er geen significante effecten zijn, mits de mitigerende maatregelen worden genomen. Dit voldoet niet als beschrijving van de cumulatieve effecten. Juist de combinatie van alle effecten samen, zowel als gevolg van de ontwikkelingen bij paleis Soestdijk als in de omgeving, moet in beeld gebracht worden. Het volstaat niet om de losstaande effecten te herhalen.

Bovendien dient hier ook naar overige ontwikkelingen buiten het plangebied gekeken te worden met effect binnen het plangebied. Denk hierbij aan effecten van teveel stikstofbelasting, andere ruimtelijke ontwikkelingen die het functioneren van het NNN aantasten, verdroging, de recente autonome toename van recreatiedruk ook buiten het plangebied.

En omgekeerd moet ook gekeken worden naar effecten als gevolg van de ontwikkeling van paleis Soestdijk op de omgeving. Wat betekent de toename van bewoning en daarmee wandelaars en hondenbezitters op het omliggende bos? Deze effectbeschrijving ontbreekt.

5. Aantasting van het NNN

Bij het ontwerpbestemmingsplan behoort een NNN-toets. Wij vinden de toets van slechte kwaliteit. De natuurvisie is niet gericht op het oplossen van natuurknelpunten. Vervolgens is niet getoetst aan de maximale planinvulling. Daarnaast zijn diverse effecten op het NNN niet beschouwd. Wij delen de conclusies niet: wij zijn van mening dat er sprake is van grootse aantasting van het NNN. Dit moet voorkomen worden door een veel kleinschaliger plan te realiseren. Indien grote aantasting toch plaatsvindt, zou dit groots gecompenseerd moeten worden. Dat gebeurt hier niet: er wordt minimaal en gemakkelijk gecompenseerd, en daarnaast niet tijdig. Bovendien worden veel maatregelen meegeteld als meerwaardemaatregel die daartoe niet kwalificeren. Dit wordt hieronder verder toegelicht.

5.1 Natuurvisie op de ontwikkeling

In hoofdstuk 3 van de NNN-toets wordt de natuurvisie op de ontwikkeling geschetst. Er is een groot manco in deze visie. De natuurvisie brengt geen natuurknelpunten op gebiedsniveau in beeld. Dat had op grond van artikel 6.3 lid 1b IOV wel moeten om te kunnen komen tot nuttige en effectieve voorstellen voor natuurmeerwaardemaatregelen. De voorgestelde meerwaardemaatregelen zijn nu slechts een samenraapsel van maatregelen die men toch al moest nemen, of wilde nemen vanwege bijvoorbeeld cultuurhistorie. Zij leiden niet tot meerwaarde in het gebied en al helemaal niet tot het oplossen van natuurknelpunten. Er had een gedegen analyse moeten plaatsvinden van natuurknelpunten (en kansen) op gebiedsniveau.

Vervolgens wordt in paragraaf 3.2.3 de bestaande regionale visie beschreven. Uit de visie 'Heel de Heuvelrug' wordt de zoneringskaart beschreven. Deze kaarten zijn echter niet actueel. Vanuit het Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug (NPUH), waarvan de gemeente Baarn deelnemer is, is in 2020/2021 gewerkt aan geactualiseerde zoneringskaarten. De gemeente Baarn heeft daaraan ook bijgedragen met inbreng die juist gericht was op rust in het gebied. Het zoneringsproject van NPUH beschrijft ook expliciet natuurkelpunten in de omgeving. Deze informatie over natuurkelpunten is niet gebruikt in het bestemmingsplan, terwijl deze wel beschikbaar was bij de gemeente. Dit betekent dat niet alle feiten en omstandigheden zijn beschouwd bij de planvorming. Nu deze informatie niet is gebruikt, is er strijdigheid met het zorgvuldigheidsbeginsel uit artikel 3:2 van de Awb.

5.2 Maximale planinvulling

Bij toetsing van de effecten op het NNN moet worden uitgegaan van de maximale planinvulling. Dat is niet gebeurd, hetgeen in strijd is met artikel 6.3 IOV. Zo zijn de maximale bezoekersaantallen van het Landgoed en van de evenementen niet beschouwd. Het is een grote omissie in deze toets, hetgeen uiteraard leidt tot foutieve conclusies.

5.3 Effecten op NNN zijn onvolledig beschreven

Diverse effecten van het plan op het NNN zijn niet beschreven. Het gaat o.a. om:

- Er is beschreven dat het bestemmingsplan geen ontwikkelingen mogelijk maakt die effecten hebben op de grondwaterstand. Dit is niet correct. Er zullen effecten ontstaan op de grondwaterstand als gevolg van de bouwwerkzaamheden. Dit speelt niet alleen voor de bouw van het Alexanderkwartier, maar ook voor andere bouwactiviteiten, zoals de verdiepte realisatie van het Auditorium. Ongetwijfeld zal bronbemaling worden toegepast. Een effectbeschrijving hiervan ontbreekt. Bekend is dat bomen die toch al flink te lijden hebben onder stikstofdepositie en verdroging, veel effecten kunnen ervaren van nog een toegevoegde stressfactor;
- Ook is in de NNN-toets nauwelijks ingegaan op het onderwerp verstoring. Tekenend is het feit dat het woord 'verstoring' slechts 4x in de toets is vermeld. Het wordt dan beschreven in relatie tot reptielen en amfibieën. Verstoring door licht, geluid, vuurwerk, betreding, optische verstoring door menselijke aanwezigheid, stikstofuitstoot, etc wordt niet genoemd. Dit is een grote omissie. Het bestemmingsplan maakt 40 evenementendagen per jaar mogelijk en kent naast deze evenementenbezoekers vele reguliere paleis(bos)bezoekers, hotelgasten, en bezoekers van de kleinere evenementen/exposities/tentoonstellingen/etc en de bewoners en gebouwen van het Alexanderkwartier. Het plangebied zal veranderen van een rustig gebied naar intensief gebruikt NNN dat vele vormen van verstoring zal kennen. Dit wordt ten onrechte niet benoemd in de NNN-toets;
- Huisdieren zoals honden en katten van de toekomstige bewoners zullen het gebied verstoren. Deze effecten zijn in het geheel niet beschouwd in de NNN-toets. Het gaat dan om predatie, het verstoren en verjagen van soorten door de huisdieren, verstoring door geblaf, vermessing (gevolgd door verzuring van de bodem) veroorzaakt door uitwerpselen;
- In het rapport Houtopstanden wordt geadviseerd een bomeneffectanalyse (BEA) uit te voeren. Deze BEA ontbreekt. Zonder BEA kan niet bepaald worden welke impact de bomen te verduren krijgen door aanleg van nieuwe (ontsluitings)wegen, parkeerplaatsen, verharding en gebouwen. Er kan zonder BEA dus ook niet geconcludeerd worden of de voorgenomen plannen verantwoord zijn, welk effect ze hebben op het NNN en welke maatregelen geborgd moeten worden in het bestemmingsplan;
- In paragraaf 4.1.7 van de NNN-toets gaat over het parkeerterrein De Dries. Er is beschreven dat er reeds sprake is van een vergunde situatie en dientengevolge zou er geen sprake zijn van een wijziging in het gebruik. Er is echter niet aangetoond dat er sprake is van een vergunde situatie. In het vigerende bestemmingsplan 'Landelijk gebied' vastgesteld 26 augustus 2009 geldt ter plaatse van het voorgenomen parkeerterrein de bestemming 'natuur en bos' en is voor het

medegebruik als parkeerterrein expliciet toestemming door GS onthouden. Er dient zekerheid te worden gegeven over de legaliteit van het parkeerterrein in de huidige situatie, zodat ook de effecten op het NNN veroorzaakt door het voorgenomen parkeerterrein correct kunnen worden beschouwd;

- Negatieve effecten van voorgenomen cultuurhistorische maatregelen zijn niet beschouwd. Zo wordt o.a. het vervangen van dode en zieke bomen in laanstructuren en het herstel van het Zocherpark als voorgenomen maatregel aangekondigd, maar een analyse van de effecten daarvan op het NNN ontbreekt volledig;
- Er wordt bos gekapt. Een gedeelte van de herplantverplichting zal worden gerealiseerd op het terrein van het Landgoed Paleis Soestdijk. Een analyse van de effecten van die herplant ontbreekt: mogelijk is het terrein waar herplant wordt vanwege de huidige openheid op die locatie van groot belang als foerageergebied voor vleermuizen, als vlinderlint of anderszins. Een dergelijke analyse ontbreekt, waardoor ook op dit punt de uitvoerbaarheid van de herplant onzeker is.

Samengevat vertoont de effectenanalyse diverse gebreken en onduidelijkheden. Bovenstaande effecten hadden beschouwd moeten worden in de NNN-toets. Nu dat niet is gebeurd is zijn de effecten in de toets onvolledig. Dientengevolge zijn de meerwaardemaatregelen niet afgestemd op de werkelijke omvang van de effecten van de plannen.

5.4 Grootse aantasting NNN

De bescherming van het NNN is in de provincie Utrecht geregeld in de IOV. Artikel 6.1 is hierover duidelijk: de regels zijn gesteld met het oog op de natuurbescherming, het in stand houden en versterken van een robuust netwerk van natuurgebieden en het behouden en versterken van de biodiversiteit. Daartoe is het uitgangspunt van deze regels en bij de toepassing daarvan, dat de wezenlijke kenmerken en waarden (bestaande & potentiële waarden, robuustheid & aaneengeslotenheid, aanwezigheid van bijzondere soorten en de verbindingsfunctie van het gebied) en oppervlakte van het NNN niet achteruitgaan en dat de samenhang tussen de gebieden van het NNN wordt behouden.

NNN-gebieden hebben dus primair een natuurbelang. De aantasting van het NNN zoals voorgenomen in de plannen is groots en de voorgestelde 'meerwaarde' staat in geen verhouding tot die aantasting. De aantasting is daarom niet toelaatbaar en niet wenselijk. Wij roepen u op de plannen aan te passen naar een veel bescheidener versie, die minder impact op de natuur zal hebben.

Wij zijn het niet eens met de analyse van aantasting van het NNN, o.a. vanwege het volgende:

- ***Aantasting van de robuustheid en aaneengeslotenheid van het NNN***

Terecht wordt in paragraaf 2.3.1 van de NNN-toets opgemerkt dat 'bij een ontwikkeling op een kwetsbare plek is eerder sprake van aantasting'. Vervolgens wordt in hoofdstuk 5 niet meer ingegaan op aantasting van het NNN in relatie tot de kwetsbaarheid van het gebied. De kwetsbaarheid van het gebied is hoog: het is de laatste rustige kern in een omgeving die gekenmerkt wordt door veel verstoring. De aanwezige rust uit zich in de aanwezigheid van bijzondere soorten en een natuurlijk gedrag van soorten. Juist vanwege deze bijzondere waarden en kwetsbaarheid van het gebied zal de aantasting door verdere verstoring en oppervlakteverlies fors zijn.

Het effect van het Alexanderkwartier op de robuustheid en aaneengeslotenheid wordt in hoofdstuk 5 gepresenteerd als positief: Bestaande verbindingen zouden blijven functioneren en gebieden die nog niet goed verbonden zijn worden juist verbonden met Paleis Soestdijk. Wij delen deze conclusie niet. Grote bouwblokken, menselijke aanwezigheid, verkeersaantrekkende werking met verstoring door licht en geluid kunnen nooit worden goedge maakt door het weghalen van hekken.

Het effect op de robuustheid en aaneengeslotenheid als gevolg van alle overige ingrepen en bezoekers wordt niet beschreven in deze paragraaf. Wel wordt er verwezen naar meerwaardemaatregelen die gericht zijn op de robuustheid en aaneengeslotenheid, namelijk het “inspelen op een robuust natuurlijk systeem” (het is onduidelijk wat dit inhoudt), het verbeteren van de interne passeerbaarheid op het landgoed en het versterken van de samenhang tussen Paleisbos - Baarnse bos en Praamgracht. Bij onze opmerkingen over de meerwaardemaatregelen zullen wij verder in gaan op de kwaliteit van de maatregelen.

- *Aantasting van de aanwezige bijzondere soorten in het NNN*

De effecten van de plannen op soorten zijn zeer summier en niet toereikend beschreven. Er wordt beschreven dat er directe effecten zijn op vleermuisverblijfplaatsen en dat daarvoor compensatie en mitigatie noodzakelijk is. Indien er al een Wnb-ontheffing is verleend, dient deze toegevoegd te worden aan het bestemmingsplan. Deze ontbreekt echter.

Voor de effecten op vleermuisvliegroutes en foerageergebied wordt slechts beschreven dat er maatregelen worden getroffen zodat er geen sprake is van structurele aantasting. Vervolgens wordt verwezen naar het soortenonderzoek. De NNN-toets wordt hiermee een zoekplaatje. Wij verzoeken u om volledig te zijn over alle effecten in de NNN-toets. Het geven van een nadere toelichting in een ander rapport is prima, mits het effect op soorten en de te treffen maatregelen wel zijn opgenomen in de NNN-toets.

Wij illustreren twee voorbeelden van de summier effect- en maatregelbeschrijving, maar deze mogen zeker niet als limitatief worden beschouwd:

- Beschreven is dat de laanbeplantingen en de ringgracht belangrijke vliegroutes zijn van en naar onder meer de Paleisvijver, waar grote aantallen vleermuizen jagen. Het is dus belangrijk dat de Paleisvijver niet verstoord wordt door licht. Vuurwerk, evenementen en reguliere activiteiten in het vleermuisseizoen waarbij gebruik gemaakt wordt van verlichting mogen dus niet plaatsvinden rond en nabij de laanbeplantingen, ringgracht en Paleisvijver. De effecten van deze activiteiten zijn niet beschouwd in de NNN-toets, noch zijn maatregelen opgenomen waarmee effecten op foerageergebied van vleermuizen voorkomen kunnen worden;
- Op bladzijde 49 wordt beschreven dat mitigerende maatregelen worden genomen om eventuele effecten op ransuil, sperwer en boomvalk in zowel de aanleg- als gebruiksfase te voorkomen. Het is onduidelijk op welke maatregelen wordt gedoeld, want de nadere uitwerking vindt plaats in ecologische werkprotocollen. Toch wordt verwacht dat het voldoende is om de functionaliteit van de nestlocaties te garanderen. Met een dergelijke bewering kunnen effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN niet gebagatelliseerd worden. Er moet vooraf duidelijkheid komen over de effecten en de te treffen maatregelen.

Op bladzijde 47 blijkt dat effecten op soorten vooral voorkomen worden door de inrichtings- en beheermaatregelen in het Emmapark, de kwekerij en het paleisbos. Bij onze opmerkingen over de meerwaardemaatregelen zullen wij verder in gaan op de kwaliteit van de maatregelen.

- *Aantasting van de verbindingsfunctie van het NNN*

Ook over paragraaf 5.2.4 over de effecten op de verbindingsfunctie zijn wij ontevreden. Zoals eerder aangegeven (zie onze reactie aan de raad van 13 juli 2020, zie bijlage 1) is het van belang te onderzoeken en te beschrijven voor welke soorten een nieuwe verbinding wordt beoogd. Voor de verbinding tussen de Utrechtse Heuvelrug en de Eem ontbreekt die analyse.

Voor het Alexanderkwartier wordt geconcludeerd dat er geen sprake is van aantasting van de verbindingsfunctie omdat “de situatie wat betreft aaneengesloten bos gelijk is”. Dit is natuurlijk niet

correct: er wordt immers bos gekapt en er verrijzen 7 appartementenblokken van waaruit permanent verstoring door licht en geluid zal plaatsvinden, alsmede optische verstoring. Het gebied wordt veel intensiever gebruikt dan voorheen, mede door de forse verkeersaantrekkende werking. En hoewel tussen de appartementenblokken nog wat bomen behouden blijven, zal dit niet meer gebruikt worden door o.a. reeën. Juist voor de reeën is in de NNN-toets beschreven dat een aaneengesloten bos belangrijk is. De effecten worden versterkt doordat de paleistuin en het paleisbos ook worden verstoord. Er zal een forse barrièrewerking ontstaan. De conclusie is dus niet correct en er is wel degelijk sprake van aantasting van de verbindingsfunctie van het NNN. Men tracht deze aantasting te compenseren door twee nieuwe faunatunnels te realiseren. Deze kunnen echter nooit opwegen tegen de introductie van de forse barrièrewerking. Bovendien kunnen veel vraagtekens gesteld worden bij deze meerwaardemaatregelen. Bij onze opmerkingen over de meerwaardemaatregelen zullen wij dit verder toelichten.

- *Aantasting van de oppervlakte van het NNN*

De gemeenteraad heeft op 17 april 2019 besloten dat nieuwbouw voor woningen in het Alexanderkwartier uitsluitend mag plaatsvinden binnen de bestaande huidige bebouwing van het Marechaussee-terrein, volgens het uitgangspunt 'rood voor rood'. Toch ligt er nu een bestemmingsplan waarbij daarvan wordt afgeweken. Er wordt ter plaatse 2987m² bos gekapt. Wij vragen u om vast te houden aan de motie van 17 april 2019 en deze kap niet toe te staan.

Wij vinden de oppervlakte analyse in de NNN-toets warrig. Een goede tabel met toe- en afname van oppervlakte NNN kan veel verduidelijken. De oppervlakten moeten in overeenstemming zijn met de cijfers die elders in de tekst en figuren van de NNN-toets en bijlage worden vermeld. Voorkomen moet worden dat voor de lezer een zoekplaatje ontstaat.

Ook moet per locatie worden aangegeven (op kaart en met een beschrijving) welk natuurbeheertype verdwijnt en wat de hersteltijd van het verloren natuurbeheertype is. Het lijkt bijvoorbeeld onlogisch dat het oppervlakteverlies van het scoutingterrein, dat volledig in het bos is gelegen, een hersteltijd kent van minder dan 10 jaar.

Wij delen de conclusie niet dat er geen aantasting van de oppervlakte van het NNN ontstaan bij parkeerterrein De Dries. Zie hiervoor ook onze eerdere opmerking waarin wij twijfels uiten over de legaliteit van de bestaande parkeerplaats. Vervolgens worden op De Dries ook 100 extra parkeerplaatsen toegevoegd en wordt een 2^e laan aangelegd ten behoeve van de ontsluiting van De Dries. De extra parkeerplaatsen en de 2^e laan hebben niet alleen een direct effect op de oppervlakte, ze hebben ook effect op de kwaliteit van de naastgelegen bomen. Deze effecten op de bomen zijn niet inzichtelijk gemaakt en dat had wel moeten.

Wij hebben twijfels bij de gepresenteerde oppervlaktecijfers van de toe te voegen natuur op de kwekerij. Dit zou 1,3 ha betreffen dat aan het NNN wordt toegevoegd. Echter, in dit gebied bevindt zich hofje met bouwwerk en erf. De oppervlakte van bebouwing en verharding mag niet worden meegeteld als oppervlaktecompensatie.

- *Aantasting samenhang van het NNN*

Er wordt beschreven dat de locaties waar ruimtebeslag plaatsvindt, locaties betreffen met beperkte natuurwaarden. Wij delen deze conclusie niet: er wordt o.a. 2987m² bos aangetast van ongeveer 150 jaar oud. Dat heeft zeker geen beperkte natuurwaarde, ook niet als men vindt dat het bos matig is beheerd! Het te kappen bos betreft nota bene een gedeelte 'oude bosgroeiplaatsen'! In de bodem en op en in de bomen vinden allerlei vormen van leven plaats. Die verdwijnen door dit te kappen. Daarnaast wordt de potentiële natuurwaarde van het gehele gebied in deze paragraaf niet erkend.

Er is in deze paragraaf terecht beschreven dat het bij samenhang gaat om het behoud en het functioneren van het NNN als geheel. De grootste natuurwaarde van Landgoed Paleis Soestdijk is de rust. Dit is belangrijk omdat het gebied, gezien de rondom liggende verstoring door recreatie en menselijke activiteiten en de stijgende recreatiedruk, een rustig toevluchtsoord biedt voor soorten. Verdere aantasting van de rust in het gebied heeft forse effecten op de samenhang van het NNN. Die aantasting kan niet worden opgeheven door de verbinding met andere gebieden te versterken, nota bene met faunatunnels die aan zijde van het plangebied liggen die het meest verstoord zal worden.

5.5 Meerwaardemaatregelen

In paragraaf 3.3.2 van de NNN-toets worden de meerwaardemaatregelen gepresenteerd. Deze zijn nodig omdat er een aantasting van het NNN plaatsvindt. Aantasting is niet toegestaan, maar de IOV maakt een uitzondering voor situaties waarbij er sprake is van het ontstaan van meerwaarde. Er moet dan op gebiedsniveau binnen 10 jaar meerwaarde voor het NNN worden gecreëerd. Het gaat hierbij om een verbetering van de wezenlijke kenmerken en waarden, kwaliteit, oppervlakte en samenhang waarbij de aantasting ruim moet worden gecompenseerd. Bij de uitwerking van de meerwaardebenadering hebben wij diverse bezwaren. Deze worden hieronder toegelicht.

- *Tijdige natuurcompensatie is compensatie vooraf*

In de planregels is een voorwaardelijke verplichting opgenomen voor het uitvoeren van de natuurmaatregelen. Er is opgenomen dat de maatregelen binnen 3 jaar na het onherroepelijk worden van de eerste omgevingsvergunning voor bouwen moeten worden uitgevoerd. Zowel de termijn van 3 jaar is niet toegestaan en in strijd met artikel 6.3 lid 3 en artikel 6.6 van de IOV, als ook de tekst 'na het onherroepelijk worden van de omgevingsvergunning voor bouwen'.

Het bestemmingsplan maakt het mogelijk dat er gedurende 3 jaar lang sprake kan zijn van een achteruitgang van het NNN wanneer de ruimtelijke ontwikkelingen en het nieuwe gebruik al heeft plaatsgevonden (reguliere paleis(bos)bezoekers en evenementen), maar de compensatie nog niet is gerealiseerd. Verstoring en aantasting van het NNN is zeker niet beperkt tot bouw en ingebruikname van de nieuwe gebouwen.

Gezien de huidige status van het NNN in Utrecht is het zeer onwenselijk dat aantasting plaatsvindt. Compensatie van aantasting moet voorafgaand aan een aantasting worden gecompenseerd, omdat er anders strijdigheid met artikel 6.1 IOV ontstaat. Wij wijzen u in dit verband ook op amendement 12 van Provinciale Staten. Amendement 12 'Amendement Alternatievenonderzoek en verduidelijking tijdige compensatie' van Provinciale Staten is aanvaard op 10 maart 2021. Door een kennelijke verschrijving is het amendement niet volledig overgenomen in de gepubliceerde tekst van de IOV. Hoewel dit gecorrigeerd zal worden bij de invoering van het Digitale Stelsel Omgevingswet, betekent dit niet dat het amendement nu genegeerd kan en mag worden.

Met dit amendement is geen rekening gehouden in de plantoetsing en de planvoorschriften. Daarin is duidelijk vermeld dat gezien de ontwikkelingstermijn van natuur, in de meeste gevallen de compensatie voorafgaand aan de ontwikkeling moet worden ingezet, zodat de meerwaarde binnen 10 jaar kan worden bereikt. De NNN-toets en de voorwaardelijke verplichtingen moeten op dit onderdeel worden aangepast.

- *Meerwaarde moet duidelijk aantoonbaar zijn*

De IOV schrijft voor dat bij gebruik van de meerwaardebenadering, deze meerwaarde duidelijk aantoonbaar moet zijn. Er moet binnen 10 jaar een duidelijke aantoonbare meerwaarde voor het NNN ontstaan, voor wat betreft de wezenlijke kenmerken en waarden, oppervlakte en samenhang. In het plan is onvoldoende aangetoond dat deze meerwaarde zal ontstaan. Ook is onduidelijk wie onderzoekt of na 10 jaar daadwerkelijk sprake is van meerwaarde en hoe wordt dat gemeten? Wat gebeurt er als na 10 jaar blijkt dat er geen duidelijk aantoonbare meerwaarde voor NNN blijkt te zijn?

De kans is zeer groot dat de woningen, het hotel, de evenementen, parkeerplaatsen, etc., bij het uitblijven van meerwaarde na 10 jaar, mogen blijven bestaan.

Deze onzekerheid over de aantoonbaarheid van de meerwaarde is geheel niet in lijn met het doel van de regels ter bescherming van het NNN in artikel 6.1. Het sluiten van een overeenkomst tussen provincie en de MeijerBergmanErfgoedGroep (MBEG) biedt hiertoe ook geen soelaas.

- *Maatregelen kwalificeren niet als natuurmeerwaardemaatregelen*

Er worden in paragraaf 6.1.1 van de NNN-toets en bijlage 5, 6 en 7 bij de planregels 14 meerwaardemaatregelen gepresenteerd. Deze zijn hieronder in de volgorde waarin ze beschreven zijn in paragraaf 6.1.1 overgenomen:

1. Aanpassen en realiseren van (nieuwe) faunavoorzieningen
2. (buiten)verlichting aanpassen en reguleren voor meer duisternis
3. Zonering in een dynamische, overgangs- en rustzone
4. Realisatie van nieuwe elementen voor fauna; bijvoorbeeld broeihopen
5. Herstel oorspronkelijk parkontwerp Zocher
6. Beheer en herinrichting watermaatregelen
7. Natuurinclusief bouwen
8. Toevoegen nieuwe natuur, bijvoorbeeld herinrichting kwekerij
9. Boombruggen
10. Herstel laanstructuren
11. Realisatie natuurvriendelijke oevers
12. Natuurontwikkeling graslandpercelen
13. Terreinen zonder aangewezen beheertype kwalificeren
14. Natuurvriendelijk(er) bosbeheer; omvormen productiebos naar natuurlijk bos

Het merendeel van deze maatregelen kwalificeert niet als meerwaardemaatregel die mag meetellen voor de meerwaardebenadering. De NNN-toets en het bestemmingsplan dient hierop aangepast te worden. Dit lichten we hieronder toe.

Mitigatie is geen meerwaarde

De meerwaardebenadering beoogt meer natuurwaarde voor het gebied. Er worden diverse mitigerende maatregelen gepresenteerd als meerwaardemaatregel. Dit is niet toegestaan. Mitigatie is nodig omdat voorgenomen activiteiten kunnen leiden tot overtreding van de Wnb. Deze maatregelen worden verplicht gesteld vanuit een ander toetsingskader (bijvoorbeeld de Wnb onderdeel soortenbescherming of houtopstanden). Mitigatiemaatregelen worden getroffen om de schade die wordt veroorzaakt te beperken. Het zijn dus per definitie geen maatregelen die méér natuurwaarden opleveren. Om die reden kan het opstellen van een verlichtingsplan voor het huidige donkere Alexanderkwartier niet kwalificeren als meerwaardemaatregel. Hetzelfde geldt voor verlichtingsmaatregelen (waarbij overigens onzeker en onduidelijk is welke maatregelen dit betreft) in het paleisbos tijdens evenementen. Ook het ophangen van vleermuiskasten en nestkasten om het verlies aan verblijfplaatsen in te kappen bomen op te vangen is een mitigatiemaatregel.

De voorgenomen broeihopen voor ringslangen zouden een minimaal plusje kunnen opleveren, maar deze zijn niet duurzaam. Zie hiervoor de zienswijze van de NMU, die wij volledig onderschrijven. De maatregel voldoet ook niet aan een duidelijke aantoonbaarheid, zoals vereist in artikel 6.3 IOV.

➔ Meerwaardemaatregel 2 en 4 kunnen niet meetellen als natuurmeerwaardemaatregelen.

Voorgestelde zonering

De voorgenomen zonering in een dynamische zone rondom het paleis en paleisvijver, een overgangszone in het Emmapark, parkeerterrein De Dries en het Alexanderkwartier en een rustige zone voor de rest van het paleisbos wordt gepresenteerd alsof dit meerwaarde voor de natuur oplevert. Dit is niet het geval: er moet immers vergeleken worden met de huidige zeer rustige situatie. De voorgestelde rustzone is nu ook een rustzone, het is dus geen verbetering. En de twee

andere zones zijn een verslechtering voor de natuur ten opzichte van de huidige situatie. Met de voorgestelde zonering worden bestaande waarden juist verstoord. Het paleisbos is immers nu niet toegankelijk voor publiek, en door het toevoegen van een (dynamische en met name) overgangszone worden bestaande waarden verstoord. De maatregel leidt zeker niet tot een kwalitatief beter NNN.
➔ Meerwaardemaatregel 3 kan niet meetellen als natuurmeerwaardemaatregel.

Cultuurhistorische maatregelen kwalificeren niet als natuurmaatregelen

Er zijn twee cultuurhistorische maatregelen opgenomen. Het betreft het herstel van laanstructuren en het herstel van het oorspronkelijke Zocher-parkontwerp. Het herstel van laanstructuren is negatief voor natuur. Uit het Beheer- en inrichtingsplan blijkt duidelijk dat in de laanstructuren dode en zieke bomen zullen worden vervangen. Zoals bij onze inspraak over het ontwerpbestemmingsplan op 9 september 2019 (zie bijlage 2) reeds aangegeven zijn dode en zieke bomen en lanen met bomen van diverse ouderdom juist goed voor natuur en biodiversiteit. Staand dood hout is een bron van leven voor schimmels, insecten, vogels. Wanneer deze worden verwijderd, heeft dat een negatief effect op de natuur. Dit negatieve effect ontbreekt in de NNN-toets. Het herstellen van laanstructuren is volledig ingegeven vanuit cultuurhistorie en dient geen enkel natuurdoel. Het kan dus ook niet kwalificeren als natuurmeerwaardemaatregel.

Hetzelfde geldt voor het herstel van het Zocher-parkontwerp. In het Beheer- en inrichtingsplan is beschreven wat daarmee beoogd wordt: o.a. rechte groene gazons, alleen gewenste planten, geen ongewenste oeverbegroeiing, verzorgde uitstraling, zichtlijnen, geen kuilen in paden. Het herstellen van het Zocherpark is geen maatregel waar de natuur en biodiversiteit van profiteren. Natuur gedijt juist bij rommelhoekjes die niet of minder intensief gecultiveerd worden, microreliëf en gradiënten, zoals die bijvoorbeeld ontstaan door snuitputjes of mestputjes van de das. Het herstellen van het Zocherpark is volledig ingegeven vanuit cultuurhistorie en dient geen enkel natuurdoel. Ook deze maatregel kan niet kwalificeren als natuurmeerwaardemaatregel.

➔ Meerwaardemaatregel 5 en 10 kunnen niet meetellen als natuurmeerwaardemaatregelen.

Achterstallig beheer en onderhoud

Onder de Biltseweg is een faunavoorziening aanwezig. Er is vermeld dat deze door achterstallig beheer en onderhoud niet functioneert. Ook wordt beheer en herinrichting van waterelementen als meerwaarde geïntroduceerd. Voor het herprofilen van waterlopen verwijzen we naar onze opmerking later in deze zienswijze over natuurvriendelijke oevers. Het verwijderen van slib en bladeren betreft achterstallig onderhoud. Dat geldt ook voor het verwijderen van achtergebleven hindernissen van wedstrijden met jachtpaarden. Toch worden deze maatregelen gepresenteerd als natuurmeerwaardemaatregelen. Dit is echter niet toegestaan. Hiervoor verwijzen we graag naar de NNN-wijzer van de provincie waarin wordt uitgelegd dat achterstallig onderhoud niet mag meetellen als natuurplus.

➔ Een gedeelte van meerwaardemaatregel 1 (namelijk het opheffen van het achterstallig onderhoud van de faunatunnel onder de Biltseweg) en meerwaardemaatregel 6 kunnen niet meetellen als natuurmeerwaardemaatregelen.

Natuur versterken door natuurinclusief bouwen?

Op diverse plekken in de NNN-toets wordt –vaak letterlijk – beschreven dat natuurwaarden versterkt worden door natuurinclusief te bouwen en te ontwikkelen. Dit is een grote misvatting! Er worden geen natuurwaarden gecreëerd door bos te kappen, te bebouwen of een gebied intensiever te gebruiken. Daarmee wordt de suggestie gewekt dat de impact op de natuur meevalt. Bouwen in een (kwetsbaar) natuurgebied versterkt de natuur niet: ze gaat ten koste van de natuur. Geen enkele nestkast, faunavriendelijke verlichting, groen dak, etc. kan dat verbloemen. Natuur is niet gebaat bij meer bebouwing en verstoring. Natuur is in de eerste plaats gebaat bij rust. Wij vragen u eerlijk te zijn over de effecten op de natuur en greenwash-argumenten achterwege te laten.

Daarnaast geldt het volgende: Als compensatiemaatregelen voor het vernietigen van leefgebied voor soorten in gebouwen is beschreven dat in het Alexanderkwartier, de entree en het auditorium diverse verblijffuncties voor soorten worden opgenomen, o.a. voor de huismus en gierzwaluw. Het is jammer opnieuw te moeten constateren dat er niets met onze eerdere opmerkingen is gedaan. Wij hebben de gemeente er al eerder op gewezen dat (uit eigen onderzoek van de initiatiefnemer blijkt dat) er geen huismussen (en gierzwaluwen) in het bos voorkomen, ondanks dat de huidige gebouwen daarvoor geschikt zijn. Dergelijke compensatie is dus zinloos en kan zeker niet als meerwaardemaatregelen worden beschouwd.

➔ Meerwaardemaatregel 7 kan niet meetellen als natuurmeerwaardemaatregel.

Nieuwe natuur toevoegen: herinrichting kwekerij

Uit de toelichting op artikel 6.3 IOV blijkt duidelijk dat onder meerwaarde verstaan moet worden dat er sprake is van een plus bovenop de genoemde toeslagen. Er moet dus meer gedaan worden dan de toch al verplichte oppervlaktecompensatie die nodig is omdat er oppervlakte NNN verdwijnt door de woningen en andere nieuwe bouwwerken. Er verdwijnt 8.478 m² NNN dat met 12.887 natuurpunten gecompenseerd moet worden volgens de vereiste toeslagen. Dit wordt gecompenseerd met 12.950 natuurpunten, dus slechts 12.950-12.887=62,9 natuurpunten kunnen meetellen als natuurmeerwaarde. Dat is om en nabij een vierkant van 8 bij 8 meter dat als bos wordt ingeplant. Bij een plantafstand van 1,5 meter betreft dit dus 36 stuks bosplantsoen. Het mag duidelijk zijn dat dit geen ruime compensatie is zoals bedoeld in artikel 6.3 IOV.

➔ Meerwaardemaatregel 8 kan niet meetellen als natuurmeerwaardemaatregel.

Boombruggen naar Emmapark zijn niet functioneel

Er worden boombruggen over de ringgracht van het Emmapark gelegd, zodat boommarters hun leefgebied kunnen uitbreiden. Er wordt vergeten dat er reeds 6 bruggen naar het Emmapark zijn. Die zijn ook te gebruiken door boommarters en andere soorten. Bovendien kunnen boommarters via de boomkruinen ook in het Emmapark geraken. De maatregel heeft dus geen enkele toegevoegde waarde: het ontsluit een leefgebied dat toch al bereikbaar was voor soorten.

➔ Meerwaardemaatregel 9 kan niet meetellen als natuurmeerwaardemaatregel.

Realisatie natuurvriendelijke oevers is onduidelijk en onzeker

Er is beschreven dat oevers van waterlopen geherprofileerd zullen worden met natuurvriendelijke oevers. Allereerst is onduidelijk om welke watergangen het gaat en om hoeveel strekkende meters. Dit moet worden vermeld in het plan. Belangrijker is de twijfelachtige uitvoerbaarheid van deze maatregel. Het betreft een bosgebied waar vaak geen ruimte is voor een natuurvriendelijke oever die een profiel van 1:10 moet hebben. Ook kan de status van Rijksmonument de aanleg van natuurvriendelijke oevers belemmeren: cultuurhistorische oeverlijnen maken deel uit van het Rijksmonument en mogen om die reden niet gewijzigd worden. Dat is bovendien vanuit cultuurhistorie ook niet wenselijk. Er zal eerst meer duidelijkheid over deze maatregelen en de uitvoerbaarheid daarvan moeten worden verkregen voordat deze kan kwalificeren als natuurmeerwaardemaatregel. Bovendien bepaalt artikel 3.1.6 lid 1 sub f van het Besluit ruimtelijke ordening dat in de toelichting van een bestemmingsplan de inzichten over de uitvoerbaarheid van het plan zijn toegelicht. Zonder zekerheid over de plannen, kan het bestemmingsplan niet worden vastgesteld.

➔ Meerwaardemaatregel 11 is te onzeker en kan daarom niet meetellen als natuurmeerwaardemaatregel.

Onzekere natuurontwikkeling levert geen duidelijk aantoonbare natuurmeerwaarde

Op een aantal graslandpercelen wordt onderzocht of deze kunnen worden omgevormd tot bloemrijke graslanden. Uit het Beheer- en inrichtingsplan blijkt dat nog potentieonderzoek moet

worden uitgevoerd om te bepalen of dit realiseerbaar is. Het is niet toegestaan een onzekere maatregelen op te voeren als meerwaardemaatregel. Deze moeten immers duidelijk aantoonbare meerwaarde opleveren.

➔ Meerwaardemaatregel 12 kan niet meetellen als natuurmeerwaardemaatregel.

Administratieve wijzigingen zijn geen meerwaarde

Het toekennen van een beheertype door de provincie levert geen meerwaarde op voor de natuur. Het verandert de feitelijke status van het gebied niet. Het is slechts een administratieve wijziging die met andere bedoelingen wordt doorgevoerd.

➔ Meerwaardemaatregel 13 kan niet meetellen als natuurmeerwaardemaatregel.

Gewijzigd bosbeheer

Het bos zal van productiebos worden omgevormd naar natuurvriendelijker bos. Dit is een maatregel waarvoor een hogere SNL-vergoeding beschikbaar is. Bovendien kan bij het omvormen nog hout worden geoogst, zodat de maatregel ook andere voordelen oplevert. Bovendien kan in de huidige situatie de maatregel ook getroffen worden, het is geen compensatie die slechts in beeld komt vanwege de herontwikkeling van het Landgoed. Het is dus geen maatregel die volledig toegerekend kan worden aan de ruime compensatie die nodig is voor het voldoen aan de meerwaardebenadering. Ruime compensatie is vereist, zie de toelichting op artikel 6.3 IOV.

➔ Meerwaardemaatregel 14 kan niet volledig meetellen als natuurmeerwaardemaatregel.

Resterende meerwaardemaatregel: faunatunnels

Er blijft dus 1 maatregel over die zou kunnen kwalificeren als natuurmeerwaardemaatregel. Het betreft de faunatunnels. Ook aan deze maatregel kleven bezwaren die ertoe leiden dat de conclusie dat het plan een ruime meerwaarde creëert voor de natuur geen stand houdt:

- De locatie van de faunatunnels is zeer moeizaam in de plannen te vinden. Bovendien zijn de tunnels ten onrechte niet als zodanig op de plankaart zijn opgenomen. De gekozen locaties zijn niet onderbouwd. Bovendien zijn de valwild gegevens en de informatie over natuurknelpunten van het zoneringsproject van het Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug niet betrokken bij de locatiekeuze en besluitvorming. Dit is strijdig met het zorgvuldigheidsbeginsel uit de Algemene wet bestuursrecht, omdat niet alle relevante feiten en omstandigheden zijn afgewogen;
- Specifiek is het knelpunt van de ontbrekende natuurverbinding tussen het noordelijk en zuidelijk deel van de heuvelrug over de N234 ter hoogte van Landgoed Pijnenburg benoemd. Hoewel dit gebied geen direct onderdeel van het plangebied Paleis Soestdijk betreft, had wel verwacht mogen worden dat dit knelpunt meegenomen zou worden in de plannen. Grootse aantastingen van het NNN moeten groots gecompenseerd worden. Het oplossen van één van de grootste natuurknelpunten in de directe omgeving van het plangebied kan dan niet genegeerd worden. De voorgenomen opknopbeurt van de bestaande faunapassage onder de N234 en 2 nieuwe faunatunnels onder de Amsterdamsestraatweg zijn volstrekt onvoldoende om dit knelpunt op te lossen;
- Als de beschikbare informatie over het natuurknelpunt wel was gebruikt, was voor een andere locatie gekozen voor een faunatunnel, aangezien de meeste dassenslachtoffers vallen ter hoogte van de Embranchementweg. Het is dus twijfelachtig wat de meerwaarde is van de tunnels, nu deze het grootste knelpunt in de omgeving niet oplossen;
- De voorgenomen woningbouwontwikkeling langs de Jachthuislaan in Soest is niet beschouwd bij de locatiekeuze voor de tunnel onder de Biltseweg. Door deze ontwikkeling wordt komt de tunnel straks op korte afstand van een woonwijk te liggen, waardoor wij vraagtekens plaatsen bij de effectiviteit van de tunnel. De IOV vereist dat maatregelen een duidelijk aantoonbare meerwaarde moeten hebben. Of dat hier in de toekomst het geval zal zijn, betwijfelen wij sterk;

- De 2 nieuwe faunatunnels onder de Amsterdamsestraatweg liggen aan de zijde van het plangebied die het meest verstoord zal worden. Het is daarom twijfelachtig of deze optimaal kunnen functioneren waarvoor zij bedoeld zijn;
- Tot slot wordt nergens beschreven of en hoe de wegen waaronder de tunnels gerealiseerd worden in hekken gezet worden. Zonder volledige afrastering zijn de faunatunnels niet zinvol. Er dient duidelijk te worden opgenomen hoe en waar deze afrastering wordt gerealiseerd, inclusief strekkende meters hek.

Conclusie meerwaarde

De voorgestelde meerwaardemaatregelen moeten veelal getroffen worden vanuit een ander handelingskader. Ze vormen geen ruime plus bovenop de toch al verplichte maatregelen. Ook kunnen bij de maatregelen diverse vragen worden gesteld, onder andere over de uitvoerbaarheid. De IOV verplicht tot een ruime compensatie, zodat het geheel van de plannen leidt tot een verbetering voor de natuur. De plannen als geheel moeten zodanig zijn dat de natuur en haar beschermers er ook enthousiast van worden. Dit is nu niet het geval: de meerwaardemaatregelen zijn minimaal en staan in geen verhouding tot de forse aantasting van het NNN.

6. Overige opmerkingen

In het bestemmingsplan is niet beschreven of een ontheffing op grond van artikel 4.4 van de Beleidsregels natuur en landschap (Bnl) Provincie Utrecht is verkregen. Deze ontheffing is nodig omdat de herplant op andere grond zal plaatsvinden dan de grond van de te vellen houtopstand. Het bestemmingsplan mag niet worden vastgesteld zonder (zicht op) deze ontheffing van herplant op dezelfde grond.

Er wordt bos gekapt. Een gedeelte van de herplantverplichting zal gerealiseerd worden binnen het Landgoed Paleis Soestdijk. Waar het overige deel wordt gerealiseerd is onbekend. Artikel 3.1.6 lid 1 sub f Bro bepaalt dat in de toelichting van een bestemmingsplan de inzichten over de uitvoerbaarheid van het plan zijn toegelicht. De uitvoerbaarheid van deze herplantverplichting moet worden toegelicht.

Verkoopprocedure

Voor Paleis Soestdijk is middels een verkoopprocedure gezocht naar een nieuwe eigenaar. De MeijerBergmanErfgoedGroep (MBEG) heeft een bedrag van €1,7 miljoen betaald. Hierbij was het uitgangspunt dat er beperkt rode functies (hotel, woningen) zouden worden toegevoegd aan het landgoed, exploitatie zou komen vanuit activiteiten passend binnen het NNN en de cultuurhistorische waarde van het complex.

Het Rijksvastgoedbedrijf als verkopende partij was op de hoogte van de hoge kosten voor restauratie en herstel. Zij konden redelijkerwijs verwachten dat de betaalde koopsom van €1,7 miljoen plus de geraamde restauratie-, herstel- en beheerkosten te hoog waren om via de voorgestelde exploitatie terug te verdienen. Daarmee heeft het Rijksvastgoedbedrijf willens en wetens aangekoerst op oftewel een onrendabele investering van de MBEG oftewel een afwijking van de vooraf vastgestelde planologische kaders. Het was te voorzien dat de MBEG aanspraak zou maken op extra planologische ruimte om de aankoopssom en de restauratie en het beheer te kunnen financieren. Hiermee heeft het Rijksvastgoedbedrijf het probleem voor exploitatie van het landgoed verlegd naar de ondernemer, en vervolgens naar de gemeente als bevoegd gezag voor de gevraagde extra planologische ruimte. Door toch in te stemmen met de inschrijving en de aankoopssom te accepteren, creëerde het Rijksvastgoedbedrijf de huidige situatie.

Daarbij wordt afbreuk gedaan aan een belangrijke randvoorwaarde voor de verkoopprocedure, namelijk dat: Het landgoed zelf maakt deel uit van de Ecologische Hoofdstructuur. Dit onderstreept de natuurlijke kwaliteiten, geeft flora en fauna voorrang bij nieuwe ontwikkelingen en stelt daarmee eisen aan het gebruik. Flora en fauna heeft geen voorrang gekregen, maar gekozen is om de bouw van woningen en het hotel, plus toestaan evenementen voorrang te geven. De flora en fauna wordt ondergeschikt gemaakt.

- *Wijzigingen plan t.o.v. oorspronkelijk voorstel*

In het oorspronkelijke plan uit 2016 was sprake van 65 woningen op het Alexanderkwartier, waarbij de suggestie werd gewekt dat dit binnen de grenzen van het bestaande Marechaussee-terrein paste. Later bleek dat ook het aangrenzende bos bebouwd zou worden. Na aanpassing van de plannen nam het grondoppervlak weer af, maar werd het aantal woningen verhoogd naar 98. Ook werd het hotel toegevoegd als nieuwbouw, terwijl dat eerder in de bestaande gebouwen zou worden gesitueerd. Ook de evenementen werden opgeschaald en een auditorium werd toegevoegd. Wij vinden dit een zeer grote wijziging ten opzichte van het oorspronkelijke voorstel, zodat de hele verkoopprocedure opnieuw tegen het licht gehouden moet worden, waarbij ook andere partijen opnieuw de kans dienen te krijgen.

Conclusie

Wij verzoeken u met klem het besluit te herzien en zorgvuldig in te gaan op de m.e.r.-procedure, stikstofdepositie en de NNN-toets. Omdat het plangebied bijzondere waarden herbergt, moet er in het kader van de goede ruimtelijke ordening veel aandacht uitgaan naar een kleinschaliger plan. Bovendien moeten de compensatiemaatregelen ook echt meerwaarde opleveren voor de natuur.

Wij vertrouwen erop dat u bij de verdere procedure onze zienswijze in overweging neemt. Uiteraard zijn we graag bereid een nadere toelichting te geven. Hiervoor kunt u contact opnemen met

Met vriendelijke groeten,

Drs. S.G. van Dockum
Directeur-bestuurder Utrechts Landschap

Drs. L. Berris
Provinciaal ambassadeur Utrecht en Gelderland Natuurmonumenten

Bijlage 1:

Reactie Utrechts Landschap, Natuurmonumenten en NMU aan gemeenteraad, d.d. 13 juli 2020

Gemeenteraad Baarn

De Bilt, 13 juli 2020

Onderwerp: reactie op oproep aan natuurorganisaties

Geachte raadsleden,

Uw raad wacht een lastige taak om een afweging te maken tussen behoud en herstel van cultuurhistorie waarvoor kostendragers nodig zijn en de gevolgen die dat heeft voor natuur, omwonenden en de verkeers- en parkeerproblematiek. Met belangstelling hebben wij uw debat van 8 juli 2020 hierover gevolgd. Wij hebben de oproep van Mark Eijbaard van de PvdA aan de natuurorganisaties gehoord om te komen met voorstellen voor natuurplussen. Met deze brief willen wij graag een reactie geven op die oproep.

Allereerst is het daarvoor van belang te herhalen dat het plangebied van het voorontwerpbestemmingsplan, met uitzondering van een heel klein deel van ongeveer 500 m², geheel in het Natuurnetwerk Nederland (NNN) ligt. Het betreft een gebied van 170 hectare dat tientallen jaren lang zeer weinig verstoring door menselijke aanwezigheid heeft gekend.

Het initiatief in dit gebied betreft de restauratie van het paleis, waarvoor logischerwijs kostendragers nodig zijn. De kostendragers worden gevonden in het organiseren van exposities, tentoonstellingen, bijeenkomsten en evenementen, zowel binnen de gebouwen als buiten op het landgoed, een hotel met 120 kamers en 80 woningen. Voor alle bezoekers worden parkeerterreinen aangelegd.

Zoals u weet zijn wij zeer kritisch op ontwikkelingen binnen de provincie Utrecht die invloed hebben op het NNN. Dat geldt des te meer voor het initiatief van Paleis Soestdijk, omdat dit de grootste ontwikkeling in het NNN in de provincie Utrecht van de afgelopen jaren betreft. Ons is geen grotere ontwikkeling bekend. Het uitgangspunt voor ontwikkelingen binnen het NNN is: 'nee, tenzij'. Dat is ook logisch: het gaat niet goed met de natuur in Nederland: de biodiversiteit neemt af, leefgebieden voor soorten nemen in omvang af en raken steeds verder versnipperd en verstoord. De druk op de ruimte is op dit moment groter dan ooit. Het NNN in Utrecht is verre van gereed¹. Dat betekent dat verdere aantasting van het NNN niet aan de orde kan zijn.

¹ Vijfde voortgangsreportage Natuur in Nederland van LNV, IPO en BU12, oktober 2019 en blz. 31 en 35, 'Decentraal natuurbeleid onder de Wet natuurbescherming', Kees Bastmeijer en Arnold van Kreveld, december 2019

Er mogen in het NNN geen ruimtelijke ontwikkelingen plaatsvinden die de natuur schaden. Als dat via de 'plussen en minnen'-methode toch wordt toegestaan, kan dat alleen wanneer de natuurplussen in verhouding staan met de schade aan het NNN. Maar voordat er kan worden nagedacht over natuurplussen, moet er eerst aandacht worden besteed aan de natuurminnen, de negatieve effecten op de natuur.

Reduceer de minnen

Zorg dat er zo min mogelijk schade aan de natuur ontstaat. Wat niet wordt aangetast, hoeft niet gecompenseerd te worden. Kijk dus kritisch naar zowel de kostenposten als de kostendragers:

- Kunnen de kosten naar beneden?: Welke kosten die opgevoerd worden voor de paleisrestauratie zijn echt noodzakelijk? Voor kosten die niet gemaakt worden, hoeft geen kostendragers te worden gevonden.
- Kan de schade aan het NNN worden verminderd?: Welke initiatieven zijn echt nodig zijn om inkomsten te genereren voor restauratie van het Paleis?

Wij adviseren u hierbij om gebruik te maken van de mogelijkheid die tijdens de informatie- en debatronde genoemd werd, om samen met een (financieel) expert te beoordelen of de voorgenomen kostendragers werkelijk allemaal nodig zijn en of hier alternatieven mogelijk zijn. Wat niet gebouwd of gerealiseerd wordt (hotel, woningen, parkeerplaatsen, evenementen), kan niets verstoren.

Vervolgens moet worden beoordeeld of de overblijvende kostendragers gereduceerd kunnen worden in grootte of effect: minder evenementen, kleinere evenementen, evenementen zonder versterkt geluid, evenementen buiten het broedseizoen, minder hotelkamers, minder parkeerplaatsen, minder woningen, minder versterking, minder verlichting, geen honden, geen katten, etc.

Vergroot de plussen

In alle gevallen zullen er minnen ontstaan. Het is immers onmogelijk het paleis te restaureren en open te stellen zonder dat er natuurverstoring en -schade optreedt. Deze verstoring is fors (tenzij de huidige plannen rigoureus worden gewijzigd): er komen immers 400.000 bezoekers per jaar in een gebied dat tientallen jaren vrijwel gevrijwaard was van menselijke aanwezigheid. De natuurplussen moeten dus ook fors zijn. Iedereen snapt dat het ophangen van enkele nestkasten niet opwegen tegen 80 woningen in het NNN. En dat twee voorgenomen faunatunnels niet in verhouding staan tot verstoring door 400.000 bezoekers per jaar. Ook de andere maatregelen die getroffen worden in het plangebied zijn volstrekt onvoldoende voor de grootste aantasting van het NNN in Utrecht van de afgelopen jaren. Nog even los van het feit dat die maatregelen ontoereikend zijn beschreven en niet duidelijk is waarom juist tot deze maatregelen is gekomen.

Het zoeken naar goede natuurplussen is een lastig vraagstuk. Vanwege de forse verandering in het gebied moeten de plussen ook buiten het plangebied gezocht worden. Deze natuurplussen kunnen niet eenvoudig benoemd kunnen worden. Daarvoor is onderzoek nodig. Dit hebben wij ook in april 2019 geadviseerd: maak een analyse waarin natuurknelpunten en natuurkansen onderzocht worden, zodat voorgestelde natuurplussen de juiste zijn: verbeteringen die effectief zijn, die ook echt een

verbetering voor het gebied als geheel en het NNN opleveren en die niet teniet gedaan worden door voorzienbare andere ruimtelijke ontwikkelingen.

Als voorbeeld van de noodzaak tot onderzoek willen wij wijzen op:

- de in het NNN-onderzoek genoemde mogelijk toekomstige verbinding met de gebieden langs de rivier de Eem (bijlage 7 NNN-onderzoek, blz 45): Dit lijkt een voor de hand liggend voorstel, het weiland naast de Praamgracht is immers Groene Contour. Maar ondanks het feit dat deze verbinding als kans is beschreven in het rapport, is het niet verder beschouwd. Waarom niet? En als de initiatiefnemer dit als een kans ziet, waarom wordt dan parkeren op datzelfde weiland voorgesteld? En waarom is mbt dit weiland geen verder onderzoek gedaan? Zal een verbinding naar de Eem slechts predatoren naar het weidevogelgebied trekken? Voor welke soorten is deze verbinding nodig en welk effect heeft het?
- de voorgenomen huismussennestkasten in de nieuwe bebouwing: waarom wordt deze keuze gemaakt, wanneer in het natuurrapport geconstateerd is dat er in het gebied geen huismussen aanwezig zijn ondanks dat de bebouwing daarvoor geschikt is? In het soortenonderzoek wordt dit verklaard door de bosrijke ligging van het plangebied (Bijlage 8, Soortenonderzoek, blz 28). Wat is de meerwaarde voor de natuur van het toevoegen van nestgelegenheden voor huismussen?

Deze voorbeelden illustreren dat de huidige natuurrapporten ontoereikend zijn. De voorgestelde natuurplussen zijn niet onderbouwd en blijven onduidelijk. En zij staan in geen verhouding tot de forse ingrepen van het NNN. Er moet dus fundamenteel onderzoek gedaan worden naar de juiste natuurplussen. Dit onderzoek moet uitgevoerd worden door de initiatiefnemer. Er kan niet worden volstaan met het raadplegen van de natuurorganisaties voor ideeën voor natuurplussen. Net zo min als dat de ANWB gevraagd kan worden oplossingen aan te dragen voor de verkeers- en parkeerproblemen. Ook daar moet onderzoek worden gedaan naar de effectiviteit van oplossingen.

Niettemin willen wij u wel een suggestie meegeven: De Biltseweg is een belangrijke barrière en de bebouwing van Soest en Den Dolder maakt dat de Heuvelrug hier op zijn smalst is (de zogenaamde 'flessenhals'). De echte uitdaging voor het creëren van robuuste verbindingen met aangrenzende NNN-gebieden ligt voor de initiatiefnemer op deze locatie. Hier kan een grote stap gezet worden voor het verbinden van de noordelijk en zuidelijk deel van het NNN in Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug.

Deze suggestie hebben wij al in december 2018 aan de initiatiefnemer meegegeven tijdens de sessie met de (natuur)belangengroepen op de AA-zolder en in onze oproep tot een gebiedsvisie aan het college van B&W van Baarn en Soest en aan Gedeputeerde Staten van 8 maart 2019. Tot onze teleurstelling moeten wij constateren dat deze suggestie niet tot onderzoek heeft geleid, maar slechts tot een voorgenomen faunatunnel onder de Biltseweg. Het robuust verbinden van de gebieden is niet eenvoudig. Als het eenvoudig geweest was, was het allang uitgevoerd. Maar van een partij die zich profileert als innovatief mag verwacht worden dat zij integraal de natuurkelpunten en -kansen onderzoekt en niet blijft hangen in traditionele compensatiemaatregelen.

Conclusie

De huidige voorgenomen plussen staan in geen verhouding tot de grootte van het initiatief. Het kan niet de bedoeling zijn dat de realisatie van kostendragers voor herstel van erfgoed een vernietigend effect heeft op bestaande natuur die nota bene tot de weinige beschermde natuur in ons land behoort. Besef dat het nu akkoord gaan met dit voorontwerp hooguit zal leiden tot wat aanpassingen in de marge. Er is naast alle verkeer-, parkeer- en geluidsvraagstukken simpelweg nog te weinig bekend over de noodzaak van alle kostendragers voor de restauratie, de wijze waarop die natuurschade verminderd kan worden en welke zinvolle en innovatieve natuurplussen gerealiseerd kunnen worden. Wij roepen de raad dus op niet in te stemmen met dit voorontwerpbestemmingsplan. Daarbij adviseren wij de raad als volgt:

1. Kijk kritisch naar alle onderdelen van het initiatief: zijn deze nodig voor de restauratie van het Paleis? Kunnen de kostendragers bescheidener worden uitgevoerd? Maak gebruik van de mogelijkheden die de raad heeft om externe deskundigen in te schakelen.
2. Besef dat ieder initiatief, in welke vorm dan ook, op deze locatie een fors effect zal hebben op de natuur, juist omdat het nu een rustig en relatief onverstoord NNN-gebied is. Forse effecten moeten fors gecompenseerd worden. Daarbij is onderzoek nodig om te voorkomen dat kansen onbenut blijven en dat de te treffen maatregelen achteraf niet effectief blijken. Het huidige onderzoek is onvoldoende. Vraag via het college aan de initiatiefnemer gedegen onderzoek naar natuurplussen, via een kansen- en knelpuntenanalyse. Zoals eerder aangegeven zijn wij graag bereid om een bijdrage aan dat onderzoek te leveren.
3. Laat in het onderzoek in ieder geval robuuste, innovatieve verbindingen betrekken met de rest van de Heuvelrug, die loopt vanaf de Grebbeberg bij Rhenen tot aan het Gooimeer bij Huizen.
4. Zorg er op voorhand voor dat de uitkomsten van dat onderzoek niet vrijblijvend zijn.

Voor vragen over deze brief kunt u contact opnemen met

Met vriendelijke groeten,
Mede namens Natuurmonumenten en Utrechts Landschap

Namens de Natuur en Milieufederatie Utrecht
Ir. J.A.C. Hogenboom
directeur

Bijlage 2

Inspraakreactie Utrechts Landschap, Natuurmonumenten, d.d. 9 september 2021

9 september 2021, inspraak gemeenteraad Baarn

Mijn naam is Nicolette Bouter, ik werk voor Utrechts Landschap en ik spreek vanavond mede in namens Natuurmonumenten. Ik hoop dat u op uw tablet mijn presentatie kunt openen want mijn verhaal zal deze dia's volgen.

Wij maken ons grote zorgen over aantasting van de natuur als gevolg van de plannen. Wij vinden deze veel te grootschalig en bovendien vertoont het plan diverse gebreken.

O.a. voor stikstof: De uitgevoerde berekeningen voldoen niet aan de wettelijke regels die daarvoor gelden. Daarnaast zijn er diverse foutjes in de berekeningen. Daardoor kunnen effecten op Natura 2000-gebieden niet worden uitgesloten, en de Wet bepaalt dat de raad een plan dan niet mag vaststellen.

We gaan naar m.e.r.: Omdat effecten op Natura 2000-gebieden niet kunnen worden uitgesloten, geldt er een plicht om een 'passende beoordeling' en een MER te maken. Daar kan van worden afgezien, maar dan is een extra motivering nodig. Die ontbreekt. Ook is niet gemotiveerd waarom het plan niet valt onder 'hotelcomplex' (een categorie uit het Besluit m.e.r.). Als dat zo is, en daar is voldoende aanleiding voor, moet de raad eerst een formeel m.e.r.-beoordelingsbesluit nemen.

De dia over de gebreken van de NNN-toets sla ik over, die kunt u zelf nalezen in mijn presentatie. U mag mij daar ook over bellen of mailen. Ik ga nu graag verder in op de aantasting van de natuur.

Die aantasting is fors. Het gebied is momenteel een zeer rustige kern binnen het natuurnetwerk. Dat gaat flink veranderen: van rustig en vrijwel niets gaan we naar geluid, licht, verstoring door menselijke aanwezigheid, honden, katten, extra stikstofuitstoot in het gebied, enz. De natuur wordt daar niet beter van. Daarom is van de meerwaarde-benadering gebruik gemaakt: er worden compensatiemaatregelen getroffen die meerwaarde voor de natuur moeten opleveren. Ik heb een dia opgenomen over wat 'meerwaarde' precies is, maar gezien de tijd sla ik die ook over.

Op twee punten gaat het volgens ons mis:

De plannen zijn groots, te groots voor deze locatie. Het is de grootste aantasting van het natuurnetwerk in de provincie. Wij vinden dat de plannen veel bescheidener moeten worden.

Als 2^e punt: de compensatie is minimaal. Weliswaar wordt er een fors aantal maatregelen gepresenteerd in de plannen, maar met veel maatregelen is iets mis: deze worden ten onrechte als meerwaarde maatregel gepresenteerd. Ik heb de maatregelen op een dia gezet, deze komen letterlijk uit het plan. Zoals gezegd: met veel maatregelen is iets mis. Zo wordt bijvoorbeeld meegeteld: de toch al verplichte mitigatiemaatregelen, cultuurhistorische maatregelen, het opheffen van achterstallig onderhoud, papieren verbeteringen en maatregelen die nog niet zijn uitgewerkt.

Ik geef twee voorbeelden. Herstel van laanstructuren: men gaat zieke en dode bomen in lanen vervangen. Dit is een cultuurhistorische maatregel, voor natuur en biodiversiteit is het slecht. Juist staand dood hout is belangrijk voor insecten, spechten en andere vogels. Dit mag dus niet meetellen als meerwaarde, sterker nog het heeft zelfs een negatief effect, dat helaas niet in beeld is gebracht. Dan de boombruggen: Men gaat boomstammen over de gracht van het Emmapark leggen, zodat boommarters er leefgebied bij zouden krijgen. Dit is een nutteloze maatregel: marters zijn niet dom: er zijn 6 bruggen naar het Emmapark en als ze die niet willen gebruiken, lopen ze wel via de boomkruinen.

Als je alle onterechte maatregelen wegstreept, blijven er 2 maatregelen over: de twee nieuwe faunatunnels onder de Amsterdamsestraatweg en het omvormen van productiebos naar meer natuurlijk bos. Je kunt je afvragen of dit nu meerwaarde is: bos waar weinig mensen kwamen, ga je intensief gebruiken en als meerwaarde verbind je dat bos dan met het Baarnse Bos dat al een forse verstoring kent: Verstoring compenseren door natuur te verbinden met een ander verstoord gebied.

Wij vinden dit niet in verhouding staan tot de forse aantasting. Grootse ontwikkelingen moet je groots compenseren. Dat staat ook in de Interim Omgevingsverordening van de provincie: bij gebruik van de meerwaarde benadering moet ruim gecompenseerd worden. Volgens ons betekent dat: bepaal knelpunten voor het gebied en onderzoek waar de natuur het meest van profiteert. Daarbij moet je breder kijken dan het eigen plangebied. Helaas is dit nauwelijks gedaan.

Samengevat: Het plan is te grootschalig, het is in strijd met de Wet en vertoont veel gebreken. De natuuraantasting is te fors en de voorgestelde compensatie te beperkt. Wij vragen u dus dringend om niet in te stemmen met dit raadsvoorstel.